

EN

KOMISIJA EVROPSKIH ZAJEDNICA

Brisel, 5.3.2008. COM (2008)127

SAOPĆENJE KOMISIJE EVROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
Zapadni Balkan: Jačanje evropske perspektive

{SEC (2008)288}

SAOPĆENJE KOMISIJE EVROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Zapadni Balkan: Jačanje evropske perspektive

I. UVOD

Tokom zadnje dvije godine, zemlje zapadnog Balkana¹ približile su se EU. To odražava napredak, iako neravnomjeran, u reformama i ispunjenju ustanovljenih kriterija i uslova². Također su preduzeti važni koraci u polju regionalne saradnje. Ipak, naše zemlje-partnerice se u 2008. još suočavaju s mnogobrojnim izazovima koji bi mogli imati dalekosežne posljedice po njihovu sigurnost, stabilnost i dobrobit.

Potreba za rješavanjem statusa Kosova privukla je pažnju na ovaj region i njegove veze s Evropskom unijom. Pod postojećim uslovima je važno održati mir i stabilnost u regionu. To se na najbolji način može postići daljim jačanjem perspektive EU, te tako što će se ona svim narodima u regionu iznijeti na što vidniji i opipljiviji način. Za to je potreban i konstruktivan angažman političkih lidera u cijelom regionu.

Javno mnijenje na Zapadnom Balkanu u velikoj je mjeri za integraciju u EU. Sve vlade su se obavezale u pravcu tog cilja i provode reforme. Međutim, društva su još uvijek podijeljena po ključnim pitanjima vezanim za koegzistenciju i integraciju različitih zajednica, a u nekim slučajevima i po pitanjima ustavnih reformi. Potrebni su dalji naponi na postizanju konsenzusa po takvim pitanjima, u cilju izbjegavanja štetnih prikaza nacionalizma, te u cilju daljeg intenziviranja neophodnih političkih i ekonomskih reformi.

U interesu je Evropske unije, te Evrope u cjelini, da ovaj region što je brže moguće napreduje s političkim i ekonomskim reformama, s pomirenjem među narodima i napretkom u pravcu EU. U skladu s tim, EU mobilizira sve raspoložive instrumente politike u cilju pružanja podrške postizanju tih ciljeva. Komisija daje poseban prioritet podršci jačanju vladavine prava, dobre državne uprave, pravosudne i upravne reforme i razvoju civilnog društva.

U decembru 2007, Evropsko vijeće je reafirmiralo da "budućnost Zapadnog Balkana leži u okviru Evropske unije." Ono je deklariralo svoju spremnost da ide dalje u pretpristupnom procesu, te da ga čak i ubrza u slučajevima gdje je to opravdano naporima dotične zemlje-partnerke. U februaru 2008, Vijeće je ponovilo svoje opredjeljenje ka potpunoj i djelotvornoj podršci evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana. Ono je od

¹ Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, bivša Jugoslavenska Republika Makedonija, Crna Gora i Srbija, kao i Kosovo u sklopu Rezolucije br. 1244/99 2 VSUN.

² Komisija je dostavila izvještaj o napretku ostvarenom u zemljama-kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama u svojim strateškim dokumentima o proširenju za 2006. i 2007. (COM[2006]649 konačni, 8.11.2006. i COM[2007]663 konačni, 6.11.2007).

Komisije zatražilo da upotrijebi instrumente zajednice u cilju promoviranja ekonomskog i političkog razvoja i u cilju predlaganja širem regionu konkretnih mjera u cilju napredovanja u tom pravcu.

EU će i dalje vidno i konkretno predočavati građanima zemalja Zapadnog Balkana izgleda za članstvo. U tom cilju, EU bi trebala biti spremna da ubrza pretprijetne pripreme sa svim zemljama regiona, pod uslovom da one ispunjavaju neophodne uslove. Napredak svake zemlje ka EU zavisi od njenog zalaganja, te od njenih pojedinačnih zasluga i uspjeha u ustanovljenju historijata postignuća u radu na reformskim prorititima.

2008. je godina kad primarnu nadležnost za promoviranje regionalne saradnje preuzimaju partneri na Zapadnom Balkanu, osobito kroz novo Vijeće za regionalnu saradnju. Važno je to da građani imaju koristi od regionalne saradnje.

Jedan broj partnera u regionu ima neriješenih bilateralnih pitanja sa svojim susjedima. Komisija apelira na sve povezane strane da obnove svoje napore na iznalaženju međusobno prihvatljivih rješenja za takve probleme. Dobrosusjedski odnosi i regionalna saradnja i dalje predstavljaju ključni faktor u napredovanju ka članstvu u EU.

Komisija podržava napore zemalja Zapadnog Balkana na reformi i regionalnoj saradnji putem svog Instrumenta za pretprijetnu pomoć. Ona je preduzela novu inicijativu u oblasti donatorske koordinacije, koja uključuje međunarodne finansijske institucije i bilateralne donatore. Time se namjerava osigurati maksimalna moguća količina podrške za modernizaciju i razvojne potrebe regiona, kombiniranjem nepovratnih sredstava i kredita.

Svrha ovog Saopćenja je da se ponovi opredjeljenje EU ka evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, te da se ukaže na put naprijed za pojačan napredak regiona u pravcu EU. Ovo Saopćenje predstavlja nadgradnju Solunskog dnevnog reda i Saleburškog saopćenja, u skladu sa strateškim dokumentom o proširenju Komisije iz novembra 2007. U njemu se uspostavljaju nove inicijative za promoviranje međuljudskih kontakata, koje obuhvaćaju oblasti poput liberalizacije viza i stipendija, za razvoj civilnog društva i jačanje ekonomskog i socijalnog razvoja regiona. U Saopćenju se također daje sažeta analiza situacije svake partnerice u svjetlu razvoja događanja od prezentacije najnovijih izvještaja o napretku iz novembra 2007³.

Posebno je blagovremena odluka aktuelnog Predsjedavanja Vijećem o sazivanju ministarskog sastanka sa zemljama Zapadnog Balkana 28. marta u Brdu (Slovenija). Ovo Saopćenje predstavlja osnovu za diskusiju na tom sastanku.

Vijeće se poziva da odobri mjere iznesene u ovom dokumentu i da podrži njihovu provedbu.

³ Komisija obuhvaća ključna događanja u evropskom i regionalnom dnevnom redu zapadnog Balkana, sa žižom na novim inicijativama. Potpunija lista aktivnosti može se naći u pratećem dokumentu SEC(2008)288. Obuhvaćen je dvogodišnji period od marta 2006, kad je održan sastanak u Saleburgu.

II. OSTVARENI NAPREDAK I PUT NAPRIJED

1. Približavanje EU i jačanje regionalne saradnje

Približavanje EU implicira ispunjavanje kriterija i uslova u svakoj od faza. Oni se odnose na Kopenhagenske kriterije za članstvo i proces Stabilizacije i pridruživanja, a obuhvataju regionalnu saradnju, dobrosusjedske odnose i punu saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (ICTY). Zemlje Zapadnog Balkana trebaju djelotvorno raditi na prioritetima iznesenim u njihovim dokumentima o evropskom ili partnerstvu za pristupanje. Tempo napretka svake zemlje određuju njena vlastita postignuća u tom smislu.

Dalji koraci na putu ka konačnom članstvu u EU

Pregovori o pristupanju sa *Hrvatskom* napreduju: nakon završetka procesa analitičkog pregleda u oktobru 2006, otvoreno je šesnaest pregovaračkih poglavlja, a dva su do februara 2008. privremeno zatvorena. Napredak Hrvatske šalje signal drugim zemljama Zapadnog Balkana o njihovim vlastitim izgledima za članstvo, onda kad one ispune neophodne uslove.

Pod uslovom da vlada bude odlučno radila na ispunjavanju mjerila i drugih uslova, u narednoj godini je moguć značajan napredak u pregovorima o pristupanju. Da bi Hrvatskoj 2008. bila odlučna godina u njenom procesu pristupanja, ta zemlja treba ostvariti daljnji napredak u pravosudnoj i upravnoj reformi, borbi protiv korupcije, manjinskim pravima i povratku izbjeglica, kao i u daljem restrukturiranju sektora brodogradnje. Hrvatska također treba obraćati sve veću pažnju rješavanju otvorenih pitanja sa svojim susjedima. Ona osobito mora bez odlaganja i u skladu sa Zaključcima Vijeća od februara 2008. raditi na rješavanju pitanja Ekološko-ribolovne zaštićene zone.

Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija dobila je status kandidatkinje u decembru 2005. Iako je tempo reformi u cjelini bio spor tokom zadnje dvije godine, nedavno je primjećeno da reforme dobivaju na zamahu.

Bolja saradnja među političkim strankama i između premijera i predsjednika dovela je do povećanja konsenzusa po pitanju reformi vezanih za EU. One između ostalog uključuju imenovanja od strane parlamenta u Pravosudno vijeće, te usvajanje zakona o Javnom tužilaštvu, o Vijeću javnih tužilaca i Sastavu komiteta za međuetničke odnose. Ostvaren je napredak i u reformi policije i decentralizaciji.

Od presudne važnosti je i dalje osiguravanje dobrosusjedskih odnosa i iznalaženje dogovornih i međusobno prihvatljivih rješenja za neriješena pitanja sa susjedima, u skladu sa zaključcima Vijeća iz decembra 2007.

Partnerstvom za pristupanje koje je usvojilo Vijeće 18. februara 2008.⁴ utvrđuje se osam ključnih prioriteta za napredak bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Oni obuhvaćaju propisnu provedbu svih obaveza preuzetih u okviru SSP-a, dijalog između

⁴ Čeka na objavu u Službenom listu

političkih stranaka, provedbu zakona o policiji i zakonodavstva vezanog za borbu protiv korupcije, reformu pravosuđa i javne uprave, kao i mjere u politici zapošljavanja i za unaprjeđivanje poslovne sredine.

Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija treba ispuniti te ključne prioritete da bi pokazala svoju spremnost na preduzimanje pregovora o pristupanju. Komisija smatra da se, uz dovoljno političke volje i međustranačke saradnje, neophodni napredak može ostvariti u 2008. godini. Komisija će u svom redovnom jesenskom izvještaju izvršiti procjenu tih ključnih prioriteta kao mjerila. Preporuka za otpočinjanje pregovora o pristupanju zavisit će od postignutih rezultata.

Također su obavljani krupni koraci u zaključivanju *Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)* sa drugim zemljama u regionu. U junu 2006. potpisan je sporazum s Albanijom, a u oktobru 2007. s Crnom Gorom⁵; odredbe vezane za trgovinu u sklopu odgovarajućih Privremenih sporazuma već su stupile na snagu. Komisija podstiče države-članice da brzo obave ratifikaciju tih SSP-a tako da oni mogu stupiti na snagu što je prije moguće. SSP-i sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom parafirani su od strane Komisije u novembru, to jest, decembru 2007. Ti sporazumi bit će potpisani čim Srbija i Bosna i Hercegovina ispune neophodne uslove. Zadovoljavajući historijat, posebno u provedbi obaveza koje proističu iz SSP-a, među kojima i odredbi vezanih za trgovinu, predstavlja osnovni element za napredak svake od tih zemalja u pravcu članstva.

Albanija i dalje ostvaruje napredak u reformama i približava se standardima EU. Ona dobro provodi svoj Privremeni sporazum u sklopu SSP-a i gradi historijat. Albanija održava izbalansiran stav po pitanju Kosova, čime doprinosi regionalnoj stabilnosti.

Politički lideri u Albaniji obavezali su se na vođenje konstruktivnih odnosa po pitanju ključnih reformi. Od osnove važnosti su izborna reforma, posebno u svjetlu parlamentarnih izbora 2009., jačanje vladavine prava, reforma pravosudnog sistema i borba protiv korupcije i organiziranog kriminala. Poboľšanjem klime u parlamentu će se doprinijeti u daljnjem napretku po tim pitanjima.

Albanija će dalje razvijati svoje odnose s EU pod uslovom da održi zadovoljavajuću provedbu SSP-a, da osigura puno ispunjavanje međunarodnih standarda na izborima i dalje jača vladavinu prava. Također će važni biti unaprjeđivanje poslovne sredine i konkurentnosti ekonomije.

Crna Gora je napravila važne korake naprijed od nezavisnosti u junu 2006. Crna Gora aktivno radi na jačanju svojih institucionalnih i pravnih kapaciteta. Usvajanje ustava i potpisivanje SSP-a predstavljali su velike korake za Crnu Goru i njene odnose s EU.

Ustav Crne Gore je generalno u skladu sa evropskim standardima. Njime se obezbjeđuje zadovoljavajući opći okvir za pravosuđe, ljudska prava i prava manjina. Međutim, očekuje se da Crna Gora ubrza pripreme za provedbu ovog okvira. Principi nezavisnosti pravosuđa i odgovornosti trebaju se u potpunosti poštivati. Moraju se jačati napori na

⁵ SSP-i s bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom i Hrvatskom na snazi su od 2004. to jest od 2005.

borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala. Nastavak upravne reforme i jačanje upravnih kapaciteta predstavljat će ključni izazov za Crnu Goru.

U narednom periodu, Crna Gora će isto tako morati proširiti konsenzus po pitanjima izgradnje države i ostvarivati dalji napredak u primjeni dnevnog reda evropskih integracija. Predsjednički izbori koje će biti obavljani u aprilu 2008. bi trebali tome doprinijeti.

Jednoglasnom ratifikacijom SPP-a naglašena je široka podrška evropskoj budućnosti u zemlji. Provedba Privremenog sporazuma i nadgradnja priprema za provedbu SSP-a kad se on ratificira od osnovne su važnosti za daljnji razvoj odnosa Crne Gore s EU. Važnoće biti i jačanje makroekonomske stabilnosti i poslovne sredine.

Bosna i Hercegovina nastavila je svoje napore na napredovanju po pitanju dnevnog reda evropskih integracija. Politički lideri su se u oktobru 2007. obavezali na provedbu reforme policije i na unaprjeđivanje sveukupnog reformskog dnevnog reda u cilju stvaranja uslova za potpisivanje SSP-a ('Mostarska deklaracija').

Saradnja s ICTY-jem se nastavlja i sad je na generalno zadovoljavajućem nivou. Funkcioniranje državnih institucija se do određenog stepena poboljšalo nakon usvajanja novih radnih procedura. Ta događanja dovela su do parafiranja SPP-a 4. decembra 2007. Lideri u zemlji trebaju načiniti značajne napore ako žele da Bosna i Hercegovina preuzme punu nadležnost za svoje upravljanje i da napreduje u reformskom dnevnom redu. U februaru 2008, Vijeće za implementaciju mira odlučilo je odložiti zatvaranje Ureda visokog predstavnika.

Vlasti u Bosni i Hercegovini sad trebaju usvojiti zakonodavstvo na državnom nivou po pitanju policije i riješiti druge ključne prioritete. Komisija smatra da bi, uz dovoljno političke volje, trebalo biti moguće da Bosna i Hercegovina uskoro ispuni uslove za potpisivanje SSP-a. Bosni i Hercegovini potrebne su funkcionalne i djelotvorne institucije sposobne da se suoče s izazovima evropskih integracija.

Srbija treba odigrati ključnu ulogu u regionu sa ekonomskog i političkog stanovišta. Srbija je također važna za stabilnost regiona, koji bi imao koristi od stabilne i prosperitetne Srbije u potpunosti integrirane u porodicu evropskih nacija. Srbija se trenutno suočava sa strateškim izborima u vezi sa svojom budućnošću. Predsjednički izbori održani u februaru 2008. potvrdili su evropske aspiracije Srbije.

EU se usuglasila da formira Radno tijelo koje će razmotriti načine ostvarivanja ubrzanog napretka i opredijeljena je ka potpisivanju SSP-a sa Srbijom čim se finaliziraju neophodni koraci. Komisija ostaje uvjerena da će SPP donijeti prednosti i Srbiji i EU, te da će to imati pozitivan efekat na region.

Regionalna saradnja i dobrosusjedski odnosi važniji su nego ikad da bi i Srbija i region u cjelini mogli nastaviti da se kreću u pravcu EU.

Napredak Srbije na putu ka EU, uključujući status kandidatkinje, može se ubrzati, prema

izjavi Evropskog vijeća od 14. decembra 2007. Komisija poziva Srbiju da reafirmira svoje opredjeljenje ka užim vezama s Evropskom unijom.

Kosovo u svjetlu događanja oko statusa

17. februara, skupština Kosova je usvojila rezoluciju kojom je Kosovo proglašeno nezavisnim. Na svom sastanku od 18. februara, Vijeće je k znanju primilo da se tom rezolucijom Kosovo obavezuje na principe demokratije i ravnopravnosti svih njegovih građana, na zaštitu srpske i drugih manjina i kulturnog i vjerskog naslijeđa, te na međunarodno nadgledanje.

Vijeće je naglasilo da će države-članice odlučivati o svojim odnosima s Kosovom, u skladu sa svojom nacionalnom praksom i međunarodnim pravom. Ono je naglasilo da Kosovo predstavlja slučaj *sui generis*, kojim se pod znak pitanja ne stavljaju principi suverenosti i teritorijalnog integriteta, Povelja UN-a i rezolucije Vijeća sigurnosti, niti Konačni akt iz Helsinkija. Ono je također pozdravilo kontinuirano prisustvo međunarodne zajednice, na osnovu rezolucije Vijeća sigurnosti br. 1244. Vijeće je ponovilo spremnost EU da odigra vodeću ulogu u jačanju stabilnosti u regionu.

U skladu sa zaključcima vijeća, Komisija smatra da je važno da Beograd i Priština poštuju svoje prethodne obaveze u smislu uzdržavanja od svih eventualnih aktivnosti ili izjava kojima bi se mogla ugroziti sigurnosna situacija.

Komisija pozdravlja to da je Vijeće reafirmiralo svoju opredijeljenost ka punoj i djelotvornoj podršci evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana i svoj poziv Komisiji da upotrijebi instrumente zajednice u cilju promoviranja ekonomskog i političkog razvoja i predlaganja širem regionu konkretnih mjera u cilju napredovanja u tom pravcu.

EU će podržati budući razvoj Kosova putem međunarodne civilne misije, na čelu sa Specijalnim predstavnikom EU, misije ESDP za vladavinu prava i značajne podrške ekonomskom i političkom razvoju.

4. februara, EU je usvojila zajedničku akciju u smislu raspoređivanja misije ESDP (EULEX Kosovo) i imenovala Specijalnog predstavnika EU. Misija će obuhvatati policijske službenike, suce, tužioce i carinike, i predstavljat će pomoć kosovskim vlastima u održavanju vladavine prava.

Među glavnim izazovima za Kosovo su jačanje vladavine prava, posebno pravosuđa, borba protiv organiziranog kriminala i korupcije, podrška ekonomskom razvoju i otvaranju radnih mjesta, unaprjeđivanje uslova za povratak izbjeglica i za manjinske zajednice, te jačanje dijaloga i pomirenja između zajednica. Sveukupna pomoć EU Kosovu procjenjuje se na iznos od preko €1 milijardi za period od 2007-2010, i ona će obuhvatati podršku političkom i ekonomskom razvoju Kosova te finansiranje doprinosa EU za međunarodnu prisutnost na Kosovu.

Kosovo je načinilo dalji napredak ka demokratskom i multietničkom društvu. Opći izbori u novembru 2007. bili su slobodni i pravični i velikim dijelom u skladu s međunarodnim standardima. U novoj koalicionoj vladi ima ministara iz srpske i turske zajednice, i ona je

na sebe preuzela obaveze u vezi s dobrobiti manjina, posebno kosovskih Srba. Vlada je također podvukla važnost koju ona pridaje reformama u skladu s evropskim dnevnim redom.

Kosovo, kao i ostatak Zapadnog Balkana, ima jasnu i opipljivu perspektivu za EU. Kosovo vodi redovan dijalog s Komisijom po pitanju reformi, a napredak se redovno prati. Komisija će intenzivirati svoju podršku izgradnji i razvoju institucija i organizirat će donatorsku konferenciju u cilju mobilizacije sredstava za urgentne potrebe Kosova. Ona će također ići na promoviranje međuljudskih kontakata i učešća Kosova u regionalnoj saradnji.

Napredak u regionalnoj saradnji – novo Vijeće za regionalnu saradnju⁶

Značajan napredak ostvaren je u polju *regionalne saradnje*, gdje zemlje jugoistočne Evrope preuzimaju sve veću nadležnost za taj proces. Tranzicija sa Pakta stabilnosti ka regionalnom okviru saradnje, koja je započela na zagrebačkom samitu Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF) u maju 2007, velikim dijelom je okončana u februaru 2008. Novi okvir funkcionira u sklopu političkog usmjeravanja SEECF-a i obuhvata novoustanovljeno Vijeće za regionalnu saradnju (RCC). Imenovan je njegov generalni sekretar, a Sekretarijat sa sjedištem u Sarajevu otpočeo je s radom u januaru 2008. Uskoro će biti ustanovljen ured za vezu u Briselu. Sekretarijat sufinansiraju zemlje regiona, Komisija i drugi međunarodni donatori. EU je zastupljena u Odboru RCC-a.

RCC će vršiti nadgradnju nad aktivnostima Pakta stabilnosti, koji je u periodu od 1999. do 2007. pružao neprocjenjiv zamajac regionalnim aktivnostima i donatorskoj saradnji u jugoistočnoj Evropi. On će nastaviti taj rad, uz racionaliziran paket inicijativa i projekata. Komisija će pružati podršku RCC-u i poziva zemlje u regionu, države-članice i druge donatore da daju svoj doprinos.

2. Međuljudski kontakti; upoznavanje ljudi s EU

Promoviranje međuljudskih kontakata između Zapadnog Balkana i EU od ogromne je važnosti: građani regiona bolje upoznaju Evropsku uniju, njene vrijednosti i pravila, te način života. Kontakti između ljudi iz zemalja Zapadnog Balkana pomažu u pomirenju. Evropsko vijeće je naglasilo važnost međuljudskih kontakata i pozvalo Komisiju da poduzme inicijative na njihovom promoviranju, posebno u oblasti viza i stipendija.⁷

⁶ O posebnim sektorskim regionalnim aktivnostima, među kojima su oblasti trgovine, energetike i transporta, govori se u narednim odjeljcima.

⁷ U Solunskom dnevnom redu iz juna 2003. i u novijim zaključcima Evropskog vijeća iz decembra 2006, te u zaključcima GAERC iz juna 2007, decembra 2007. i januara 2008.

Ka bezviznim putovanjima

Bezvizna putovanja u EU od značajne su važnosti za ljude na Zapadnom Balkanu. Građanima zemalja Zapadnog Balkana, osim Hrvatske, još uvijek su za ulazak u EU potrebne vize. Kretanje ka bezviznom režimu u sklopu je priprema za članstvo u EU, što obuhvata u konačnici i članstvo u šengenskoj zoni. U isto vrijeme, kod koraka ka liberalizaciji putovanja trebaju se u obzir uzeti međunarodna sigurnost i migracijski interesi EU. Stoga su oni uslovljeni neophodnim reformama u zemljama Zapadnog Balkana.

Kao prvi korak ka liberalizaciji viza, Komisija je sa zemljama Zapadnog Balkana dogovorila sporazume o *ublažavanju viza*. Oni su potpisani u septembru 2007. a stupili su na snagu 1. januara 2008. Tim sporazumima se značajno unaprjeđuju uslovi za pribavljanje viza za putovanja u EU: njima se uspostavlja smanjena provizija za pribavljanje viza (€35 umjesto €60) i od tih provizija se izuzimaju šire kategorije lica. Njima se uspostavljaju rokovi za izdavanje viza (obično 10 dana) i pojednostavljaju i pojašnjavaju procedure za izdavanje viza određenim kategorijama lica. Sporazumi o ublažavanju povezani su sa sporazumima o readmisiji koji su dogovoreni i zaključeni paralelno⁸, te sa uvođenjem biometrije.

Zemlje Zapadnog Balkana i države-članice trebaju osigurati propisnu provedbu sporazuma o ublažavanju viza i readmisiji. Bit će osnovani zajednički komiteti za praćenje provedbe; oni će se susresti u proljeće 2008. Ti komiteti će usvojiti smjernice za konzulate država-članica u cilju osiguranja ravnomjerne primjene tih sporazuma.

U skladu sa Solunskim dnevnim redom i zaključcima Vijeća iz juna 2007. (GAERC), Komisija preduzima korake ka pripremi za *liberalizaciju viza* sa Zapadnim Balkanom. U svom dokumentu o strategiji proširenja iz novembra 2007, Komisija je objavila svoju namjeru da otpočne dijalog sa svakom zemljom u smislu ustanovljenja mapa puta za uslove koji se trebaju ispuniti za ukidanje viznog zahtjeva.

Vijeće je u svojim zaključcima od 28. januara 2008. pozdravilo namjeru Evropske komisije da uskoro pokrene vizni dijalog sa svim zemljama u regionu. Ona je izrazila svoju spremnost da dalje razgovara o tom pitanju, na osnovu ovog Saopćenja, u smislu definiranja detaljnih mapa puta kojima se postavljaju jasna mjerila koja trebaju ispuniti sve zemlje u regionu da bi mogle postepeno napredovati ka liberalizaciji viza.

Komisija je otpočela dijaloge o liberalizaciji viza sa Srbijom u januaru i s bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom i Crnom Gorom u februaru. Dijalog s Albanijom će otpočeti početkom marta, a slijedit će i dijalog s Bosnom i Hercegovinom.

Komisija će u konsultacijama s Vijećem sačiniti mape puta. Zemlje Zapadnog Balkana dat će svoj prilog u tom kontekstu. Mape puta će obuhvatati četiri paketa pitanja: sigurnost dokumenata, ilegalne migracije, javni mir i sigurnost, kao i vanjske odnose. Mape puta će biti posebno prilagođene tako da se svakoj od zemalja omogući da usmjeri reformske napore i da se obrati na zahtjeve EU. Namjera je Komisije da finalizira mape

⁸ Sporazum o readmisiji s Albanijom je na snazi od maja 2006

puta čim prije bude moguće nakon pokretanja svakog od tih dijaloga, u cilju promptnog početka provedbi neophodnih reformi.

Brzina kretanja prema liberalizaciji viza zavisit će od napretka svake od zemalja u ispunjavanju mjerila. U cijelom tom procesu će se u obzir uzimati i kapacitet zemalja u smislu osiguranja ispravne i djelotvorne provedbe sporazuma o ublažavanju viza i readmisiji. Komisija će u cilju podrške provedbi mapa puta obezbijediti finansijsku i tehničku pomoć.

Komisija i Vijeće će pažljivo pratiti napredak ostvaren u relevantnim reformama. Kad se ispune uslovi za svaku od zemalja, Komisija će Vijeću predložiti ukidanje odnosnih viznih obaveza, putem izmjena i dopuna na Uredbu Vijeća 539/2001.⁹

Više stipendija za studente Zapadnog Balkana

Komisija nudi povećanje broja stipendija za studente Zapadnog Balkana, u okviru programa *Erasmus Mundus*: 100 za akademsku godinu 2007/2008. za studente postdiplomce koji prate magistarske studije ("prozor Zapadnog Balkana"), te do 500 za akademsku godinu 2008/2009. za studente na svim nivoima ili za akademsko osoblje (u okviru "prozora vanjske saradnje"). Godišnje je za te aktivnosti odvojeno do €10 miliona u vidu podrške Zajednice.

Nakon sastanka Vijeća od 28.1.2008, Komisija namjerava udvostručiti taj godišnji iznos odvojenih sredstava, kojim bi se omogućilo da stipendije za akademsku godinu 2009/2010. dobije dodatnih nekoliko stotina studenata.

Komisija poziva države-članice da povećaju broj školarina datih u okviru svojih vlastitih *bilateralnih programa za stipendije* studentima Zapadnog Balkana.

Učešće u programima i agencijama Zajednice

Zemlje-kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje imaju pravo učešća u *programima Zajednice* na osnovu Okvirnih sporazuma. Učešće u tim programima predstavlja važno sredstvo za olakšavanje integracije, saradnje i razvoja politika. Zajednica daje podršku, a u nekim slučajevima, i povoljne uslove za njihovo učešće.

Komisija usko saraduje sa zemljama u regionu u svrhu identifikacije programa Zajednice za koje postoji interes i kapacitet te, po potrebi, u cilju pripreme strana na učešće. Od godine 2007, većina zemalja Zapadnog Balkana članice su 7. Okvirnog programa za istraživanja; neke od njih također učestvuju u programima „Kultura“, „Napredak“, „Konkurentnost i inoviranje“, „Carina“ i "Fiscalis". U periodu 2008/2009. bit će otvoreni daljnji programi za još zemalja Zapadnog Balkana.

Zemlje Zapadnog Balkana mogu učestvovati i u *agencijama Zajednice* od slučaja do slučaja. Pripreme za učešće u određenim agencijama su u toku, posebno za Hrvatsku i

⁹ Uredba Vijeća (EK) br. 539/2001 od 15. marta 2001, u kojoj se navode zemlje čiji državljani moraju posjedovati vize kad prelaze vanjske granice, te one državljane koji su izuzeti od tog zahtjeva (SL L 81, 21.3.2001).

bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju. Jedan broj agencija Zajednice dobiva podršku iz IPA-e u cilju pripreme za učešće zemalja Zapadnog Balkana.

U 2008. godini, Komisija će usvojiti Saopćenje po kom će potencijalne zemlje-kandidatkinje učestvovati pod jednakim uslovima sa zemljama-kandidatkinjama u programima Zajednice, što uključuje i uslove stope sufinansiranja od strane Zajednice za njihovo učešće, koja će biti povišena (sa 75 na 90%).

Ostale aktivnosti u oblastima nauke i istraživanja, obrazovanja, kulture, omladine i medija

Saradnja sa EU i u okviru Zapadnog Balkana u oblasti *nauke i istraživanja* je u porastu. Zemlje Zapadnog Balkana sve više učestvuju u aktivnostima u okviru 7. okvirnog programa za istraživanja: broj projekata podnesenih iz regiona se značajno povećao, a ustanovljen je novi instrument za saradnju na Zapadnom Balkanu (Inco.net).

Zemlje Zapadnog Balkana, uz podršku Komisije, sačinjavaju integralnu politiku istraživanja, u skladu s Evropskom oblašću istraživanja. Aktivnosti Zajedničkog centra za istraživanja otvorene su naučnicima sa Zapadnog Balkana. "Upravljačka platforma za istraživanja na Zapadnom Balkanu", koja uključuje sve interesne strane i ima za cilj jačanje istraživačkih kapaciteta u regionu, pokrenuta je u junu 2006, i od tada održava sastanke dvaput godišnje.

Aktivnostima u oblasti *obrazovanja i kulture* na Zapadnom Balkanu gaji se razvoj kadrovskih resursa i doprinosi pomirenju. One obuhvataju osnivanje, 2007. godine, Inicijative za reformu obrazovanja u jugoistočnoj Evropi i rad Evropske fondacije za obuku u regionu. U okviru programa *Tempus* odvija se obimna saradnja između akademskih institucija na Zapadnom Balkanu i u državama-članicama EU u oblasti visokog obrazovanja. Godišnja podrška Zajednice Zapadnom Balkanu u okviru ovog programa iznosi ukupno €20 miliona.

U maju će se u Ljubljani u okviru „2008. kao Evropske godine međukulturnog dijaloga“ održati konferencija o „Kulturnim politikama i praksama u vanjskim odnosima EU“.

U njoj žiži će posebno biti Zapadni Balkan. Komisija provodi, zajednički s Vijećem Evrope, regionalni program za zaštitu *kulturnog naslijeđa* u jugoistočnoj Evropi, čime je do sad obuhvaćeno 177 objekata i lokacija.

Komisija također učestvuje u inicijativama za *reformu medija* te daje podršku za njih. U junu 2008. će u Istanbulu biti održana konferencija o emitterskim medijima.

Podrška za *omladinske aktivnosti* na Zapadnom Balkanu (omladinska razmjena, projekti Evropske dobrovoljne službe, obuka i umrežavanje) pruža se kroz posebni "prozor" programa Omladina EU u akciji. Te aktivnosti, pokrenute 2007, bit će dalje razvijane u toku 2008.

Prekogranična saradnja

Prekogranična saradnja pomaže u pomirenju i dobrosusjedskim odnosima, ali također olakšava integraciju zemalja-korisnica u EU. To je posebno relevantno u jednom regionu s novijom historijom sukoba. Programima prekogranične saradnje daje se podrška međuljudskim kontaktima angažiranjem lokalnih interesnih strana u zajedničkim aktivnostima i pružanjem pomoći u razvoju prekograničnih ulaganja.

Pomoć Zajednice za prekograničnu saradnju na Zapadnom Balkanu u sklopu IPA-e proširena je, te sad obuhvata granice između zemalja Zapadnog Balkana, pored granica zemalja Zapadnog Balkana koje su susjedne državama-članicama EU. Ta pomoć značajno je porasla i u periodu 2007-2011. iznosit će nekih €50 miliona godišnje, u poređenju s godišnjim prosjekom od €20 miliona u periodu od 2004-2006.

3. Razvoj civilnog društva i dijalog u njemu – novo sredstvo za civilno društvo

Civilno društvo je osnovni element demokratskog javnog života. Njegovim aktivnim angažmanom u procesu političke, socijalne i ekonomske reforme na Zapadnom Balkanu jačaju se demokratija i pomirenje. Uprkos nekim pozitivnim koracima, organizacije civilnog društva i dalje su slabe i potrebna im je obuka u cilju prilagođavanja postojećim okolnostima. Stoga je važno stvoriti uslove koji će voditi do daljeg rasta njihovih aktivnosti.

Pomoć EU u razvoju civilnog društva i dijaloga na Zapadnom Balkanu pružena je u okviru prethodnih instrumenata i njoj će se u okviru IPA-e obratiti posebna pažnja. Podršku je dobila široka lepeza organizacija, posebno u oblastima međuetničkih odnosa, zaštite manjinskih prava, uključujući Rome, smanjenja siromaštva, zaštite okoliša i socijalnog razvoja.

Sveukupna podrška civilnom društvu na Zapadnom Balkanu u okviru nacionalnih i regionalnih programa iznosila je u periodu 2005-2007. ukupno €27 miliona. Pruža se dodatna pomoć u okviru programa prekogranične saradnje, kao i u okviru Evropskog instrumenta za demokratiju i ljudska prava (EIDHR).¹⁰

U svom strateškom dokumentu iz novembra 2007, Komisija je najavila da će osnovati *novo sredstvo u cilju promocije razvoja i dijaloga u civilnom društvu*. Saradnja će obuhvatati sektore poput ljudskih prava, ravnopravnosti spolova, socijalne uključenosti, zdravstva, okoliša, poslovnog zastupanja i predstavljanja, medija, kulture i potrošačke politike. To sredstvo će obuhvatati tri oblasti aktivnosti:

- Podrška lokalnim inicijativama i izgradnja kapaciteta civilnog društva, te jačanje uloge civilnog društva;
- Programi za dovođenje novinara, mladih političara, sindikalnih vođa, nastavnika itd. u kontakt s institucijama EU;
- Podrška za izgradnju partnerstava i razvoj mreža između organizacija civilnog društva, privrednih firmi, sindikata i drugih socijalnih partnera i profesionalnih

¹⁰ Pomoć EIDHR-a za zapadni Balkan u periodu 2005-2007. iznosila je ukupno €9,0 miliona. Za 2008. je za zapadni Balkan predviđeno sredstava EIDHR-a u iznosu od €5,7 miliona.

organizacija u zemljama-korisnicama i istim takvim subjektima u EU, u cilju promoviranja prijenosa znanja i iskustava.

U okviru IPA-e će se razvijati projekti i u okviru nacionalnih i u okviru programa s više korisnika. Programom s više korisnika u okviru IPA-e davat će se podrška svim ograncima tog sredstva putem tehničke pomoći. Tehnička pomoć će se pružati i za obuku, u cilju stimulacije izgradnje kapaciteta i umrežavanja i u cilju širenja rezultata. Sredstva finansiranja aktivnosti civilnog društva na Zapadnom Balkanu u periodu 2008-10. će se približno utrostručiti u odnosu na period 2005-07. U Briselu će se u aprilu 2008. održati konferencija civilnog društva u cilju pokretanja tog novog sredstva.

Komisija će pokrenuti dijalog s crkvama i vjerskim grupama, uzimajući u obzir njihov potencijal za poticanje pomirenja. Time će se te grupe upoznati sa strukturama i procedurama EU i omogućit će im se razmjena stavova.

4. Dobra državna uprava

U dokumentu o strategiji proširenja Komisije iz 2007. stavlja se visok stepen prioriteta na osnovna pitanja državne uprave, što uključuje izgradnju institucija, pravosudnu i upravnu reformu i prevenciju organiziranog kriminala i korupcije. Puna saradnja s Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i dalje predstavlja uslov za napredovanje ka EU dotičnih zemalja.

Saradnja u oblasti pravde, slobode i sigurnosti¹¹

Saradnja i reforme u polju pravde, slobode i sigurnosti, posebno u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije, reformi pravosuđa i policije, kao i jačanje upravljanja granicama, od posebne su važnosti za Zapadni Balkan, te predstavljaju osnovni prioritet na njihovom evropskom dnevnom redu. Za tu oblast će i dalje biti odvajanje značajan dio sveukupne pomoći Zajednice regionu.

Ohridski proces upravljanja sigurnošću granica (susponzoriran od strane Komisije) uspješno je okončan krajem 2007. Saradnja u toj oblasti nastavit će se u sklopu RCC-a.

Zapadni Balkan predstavlja prioritarnu oblast *Europola*. Strateške sporazume s Europolom su 2007. potpisale Albanija, Bosna i Hercegovina i bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, dok se o sličnim sporazumima vrše pregovori i s Crnom Gorom i Srbijom. Napredniji operativni sporazum između Europola i Hrvatske na snazi je još od 2006. Hrvatska je također u novembru 2007. potpisala sporazum o saradnji s *Eurojustom*.¹²

EU podržava užu saradnju između Europola i *SECI¹³ Regionalnog centra za borbu protiv*

¹¹ Za vize, vidi odjeljak 2.

¹² Tijelo EU ustanovljeno 2002. u cilju jačanja djelotvornosti nadležnih organa vlasti u državama-članicama koji rade na istrazi i gonjenju teškog prekograničnog i organiziranog kriminala.

¹³ SECI – Inicijativa za saradnju u jugoistočnoj Evropi

prekograničnog kriminala, sa sjedištem u Bukureštu. Između te dvije organizacije trebao bi se zaključiti sporazum o saradnji kad se usvoji nova Konvencija SECI-ja (SELEC – Centar za provedbu zakona u jugoistočnoj Evropi), u kojoj se predviđaju pravila za zaštitu ličnih podataka. To je u skladu sa zaključcima o daljem razvoju Centra SECI, usvojenim na Vijeću za pravosuđe i unutrašnje poslove (JHA) u decembru 2006.

Komisija podržava inicijativu slovenskog predsjedavanja da zemlje Zapadnog Balkana uz pomoć Centra SECI i Europolu sačine *Procjene prijetnje organiziranog kriminala u jugoistočnoj Evropi (SEE-OCTA)*. Konferencija o SEE-OCTA bit će održana u Beču u martu 2008. Početni rezultati tih procjena bit će prezentirani na Vijeću JHA u junu 2008.

Bit će pojačana saradnja između EU i zemalja Zapadnog Balkana u oblastima *antiterorizma i borbe protiv ilegalne trgovine*. Agencija EU koja koordinira rad po pitanju sigurnosti granica (FRONTEX) intenzivira saradnju s nekoliko zemalja Zapadnog Balkana na osnovu radnih sporazuma.

Komisija će nastaviti s pružanjem značajne pomoći regionalnim projektima vezanim za pitanja pravosuđa i unutrašnjih poslova, uključujući regionalnu saradnju između tužilaca, prekograničnu saradnju između policije i carinskih službi i mjere u oblasti azila, migracija i viznih politika.

Regionalna škola javne uprave (ReSPA)

Regionalna škola javne uprave (ReSPA) ustanovljena je u maju 2006. na inicijativu Komisije. Ona funkcioniše od novembra 2006. kao mreža usmjerena na jačanje regionalne saradnje u polju javne uprave, na jačanje upravnih kapaciteta i razvoj kadrovskih resursa u tom polju. Od kraja 2006. odvija se niz aktivnosti obuke.

Cilj je početkom 2009. ustanoviti potpuno razvijenu regionalnu školu javne uprave. U toku su pripremni radovi, a u januaru 2008, Upravljački komitet ReSPA-e odredio je Danilovgrad (Crna Gora) za buduće sjedište škole. Otpočele su pripreme za potpisivanje sporazuma sa zemljom-domaćinom, u kom se predviđa pravni subjektivitet ReSPA-e, a procedure za imenovanje direktora i angažman osoblja bit će pokrenute u toku 2008. U maju 2008, bit će zaključen Memorandum o razumijevanju među korisnicima. Evropski institut za javnu upravu bit će usko angažiran u novoj fazi projekta ReSPA. Traži se i aktivna saradnja s nacionalnim školama javne uprave u državama-članicama.

Komisija podržava ustanovljenje ReSPA-e i obezbjeđuje finansijska sredstva za pripreme faze projekta. Tekuće troškove Škole pokrivat će države-učesnice.

Aktivnosti u okviru bratimljenja (Twinning-a), TAIEX-a i SIGMA-e – informativne sesije EU za interesne strane u zemljama Zapadnog Balkana

Aktivnosti u okviru bratimljenja¹⁴ i TAIEX-a¹⁵, usmjerene na upoznavanje uprava zemalja-kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja s *acquisom* EU i evropskim standardima, predstavljaju značajan dio pomoći Zajednice regionu.

Bratimljenje je na Zapadnom Balkanu raspoloživo za sve sektore *acquisa*. U regionu je od marta 2006. pokrenuto petnaest novih projekata bratimljenja, s ukupnim budžetom od €16,5 miliona, koji obuhvataju oblast pravde i unutrašnjih poslova, javnih finansija i unutrašnjeg tržišta (uključujući carine i oporezivanje), socijalnog sektora i poljoprivrede. Te aktivnosti će biti nastavljene.

Aktivnosti Komisije u okviru *TAIEX-a* na Zapadnom Balkanu obuhvataju sve oblasti zakonodavstva EU, sa posebnom žižom na unutrašnjem tržištu, poljoprivredi te pravdi i unutrašnjim poslovima. Obuhvaćeni su i prevođenje *acquisa* i terminološka pitanja. Od marta 2006. je od pomoći u okviru TAIEX-a direktne koristi imalo nekih 14.000 zvaničnika iz regiona, a organizirano je preko 530 obuka i informativnih događanja. Aktivnosti u okviru TAIEX-a će se dalje proširivati na zakonodavstvo EU, izgradnju države, dobru državnu upravu i društveno-ekonomsku reformu. Uz pomoć instrumenta TAIEX bit će pokrenuti specijalni program za izgradnju institucija na Kosovu i program za okupljanje predstavnika civilnog društva na Zapadnom Balkanu sa njihovim kolegama iz EU (vidi gore).

TAIEX će organizirati niz *specijalno prilagođenih seminara* u svakoj od zemalja-potencijalnih kandidatkinja o temama koje obuhvataju opća pitanja vezana za politike, strukture i prepristupne procese za Evropsku uniju, kao i ključne oblasti zakonodavstva EU.

Komisija će nastaviti s pružanjem pomoći u sklopu instrumenta za izgradnju institucija *SIGMA*¹⁶, koji obuhvata horizontalne oblasti javnog rukovođenja (reformu javne uprave, javne nabavke, etiku u javnom sektoru, te eksternu i internu finansijsku kontrolu).

5. Parlamentarna saradnja

Aktivan angažman parlamenata u pripremama ovih zemalja za EU predstavlja ključnu determinantu napretka.

Saradnja između Evropskog parlamenta i parlamenata zemalja Zapadnog Balkana nastavljena je kroz *Zajednički parlamentarni komitet* s Hrvatskom i bivšom

¹⁴ Komisija je 1997. pokrenula instrument bratimljenja u svrhu ciljane upravne saradnje u kontekstu proširenja, u cilju pružanja pomoći upravama tadašnjih zemalja-kandidatkinja s uvođenjem i propisnom primjenom prava Zajednice. Bratimljenje se razvilo kao poseban instrument za upravnu pomoć među kolegama, u kom učestvuju eksperti iz država-članica EU.

¹⁵ TAIEX: Instrument za tehničku pomoć i razmjenu informacija.

¹⁶ SIGMA: Podrška za unaprjeđivanje državne uprave i rukovođenja: Inicijativa je provedena u saradnji s OECD-om i finansirana putem niza doprinosa u ukupnom iznosu od nekih €5 miliona.

Jugoslovenskom Republikom Makedonijom, te kroz *Međuparlamentarne sastanke* s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom i Srbijom. Neformalni sastanci te vrste se održavaju i sa Kosovom. Saradnja će se nastaviti, sa seminarima i međuparlamentarnim kolokvijima. Evropski parlament (Komitet za vanjske poslove - AFET) razmatra mogućnost davanje podrške RCC-u u njegovim aktivnostima u oblasti parlamentarne saradnje.

2007. godine je ustanovljen Regionalni sekretarijat za parlamentarnu saradnju u jugoistočnoj Evropi, čiji je domaćin bugarski parlament. U tom cilju, Memorandum o razumijevanju po pitanju međuparlamentarne saradnje u jugoistočnoj Evropi, parafiran u decembru 2007, bit će potpisan u proljeće 2008. Nastavljena je i regionalna parlamentarna saradnja na godišnjim sastancima Konferencije komiteta za evropske integracije država koje učestvuju u Procesu stabilizacije i pridruživanja (COSAP za Zapadni Balkan) i na Parlamentarnom forumu u Cetinju.

6. Trgovinska integracija – Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi (CEFTA)

Prošireni i izmijenjeni *Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi (CEFTA)* potpisan je u decembru 2006, a za sve strane je stupio na snagu u novembru 2007. On će doprinijeti privlačenju direktnih stranih ulaganja, poticanju međuregionalne trgovine i integraciji regiona u globalnu trgovinsku sredinu. Regionalnom trgovinskom integracijom putem CEFTA-e nadopunjava se trgovinska integracija između zemalja u regionu i EU, u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Autonomnih trgovinskih mjera (ATM). Do aprila 2008. će u Briselu biti uspostavljen novi Sekretarijat kao podrška rotirajućem predsjedavanju CEFTA-om.

Komisija će nastaviti s pružanjem tehničke i finansijske pomoći stranama Sporazuma. Ona će isto tako finansijski podržavati novi Sekretarijat u toku početnog trogodišnjeg perioda.

Za zainteresirane zemlje u regionu ustanovljava se *dijagonalna kumulacija pravila o porijeklu*¹⁷ EU i Zapadnog Balkana. Neophodne odredbe, uključujući kumulaciju s Turskom za proizvode obuhvaćene Carinskom unijom, uključene su u SSP-ove ili u Dodatne protokole dogovorene tokom 2007. godine. One će stupiti na snagu nakon stupanja na snagu relevantnih Privremenih sporazuma i Dodatnih protokola. U oktobru 2007. ministri trgovine Euro-Med odobrili su proširenje aranžmana Pan-Euro-Med za dijagonalnu kumulaciju na zemlje Zapadnog Balkana. Tehničke pripreme u tu svrhu su u toku, a formalne odluke se očekuju tokom 2008. Komisija istražuje načine za bržu primjenu dijagonalne kumulacije između Zapadnog Balkana, Turske, EFTA-e i EU. Komisija će nastaviti s pružanjem tehničke i finansijske podrške carinskim i poreskim upravama, posebno u smislu stupanja na snagu dijagonalne kumulacione zone.

¹⁷ Dijagonalna kumulacija pravila o porijeklu predstavlja sistem kojim se olakšava regionalna trgovinska integracija. Ona omogućava zemlji da transformira i izvozi proizvod po preferencijalnom trgovačkom tretmanu u EU, čak i u slučaju da je dio ulaznih materijala za taj proizvod porijeklom iz druge zemlje koja učestvuje u tom aranžmanu.

Pristupanje WTO-u je od temeljne važnosti za poticanje ekonomskih i trgovinskih reformi. Komisija i dalje obezbjeđuje tehničku pomoć za Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju u okviru njihovih pregovora o pristupanju s WTO-om. Ostale mjere podrške trgovinskoj integraciji obuhvaćaju učešće na tenderima u sklopu novih pretpristupnih i susjedskih instrumenata (IPA i ENPI), te kontinuiranu značajnu finansijsku podršku usklađivanju zemalja Zapadnog Balkana s glavnim dijelovima zakonodavstva EU vezanim za trgovinu.

7. Ekonomski i socijalni razvoj

Sve veća konkurentnost, smanjenje visokog nivoa nezaposlenosti, poticanje društvenog razvoja i učešća na tržištu rada, izgradnja infrastrukture i osiguravanje društvene kohezije predstavljaju velike izazove na cijelom Zapadnom Balkanu. Komisija podržava napore na promoviranju održivog razvoja i na upoznavanju s ciljevima Lisabonske strategije. Ta strategija za cilj ima jačanje rasta i otvaranje radnih mjesta, te pripremu EU za suočavanje s izazovima globalizacije, starenja i klimatskih promjena. Također su od centralne važnosti poljoprivreda i ruralni razvoj, a treba obratiti i dužnu pažnju njihovoj ulozi u ekonomskom i društvenom razvoju regiona. Komisija usko saraduje s međunarodnim finansijskim institucijama i drugim donatorima na rješavanju osnovnih potreba regiona u smislu ekonomskog i socijalnog razvoja.

Podrška ekonomskoj stabilizaciji i reformama u regionu

Zemlje Zapadnog Balkana i dalje rade na ispunjavanju Kopenhagenskih ekonomskih kriterija, za koje su potrebni postojanje funkcionalne tržišne ekonomije i sposobnost izlaženja na kraj s konkurentnim pritiskom i tržišnim snagama u EU. One se također trebaju pripremiti za buduće učešće u multilateralnim procedurama za koordinaciju nadzora i ekonomske politike u sklopu ekonomske i monetarne unije. Komisija podržava njihove napore. Zemlje-kandidatkinje razvile su pretpristupne ekonomske programe u kojima se utvrđuju njihovi prijedlozi za reformu. Pored toga, od decembra 2006, zemlje-potencijalne kandidatkinje pripremaju godišnje ekonomske i fiskalne programe čiju procjenu vrši Komisija. Održava se redovni bilateralni ekonomski dijalog između Komisije i odnosnih zemalja. Zemlje Zapadnog Balkana mogu također koristiti prednosti makrofinansijske pomoći EK.

Saradnja sa međunarodnim finansijskim institucijama u cilju ekonomskog i socijalnog razvoja

Komisija je opredijeljena ka užoj koordinaciji s EIB-om, EBRD-om i drugim međunarodnim finansijskim institucijama koje podržavaju modernizaciju i razvoj Zapadnog Balkana. Komisija i međunarodne finansijske institucije usmjeravaju se na tri prioritetne oblasti: mikro i mala te srednja preduzeća (MSP), energetska efikasnost i infrastrukturu.

U martu 2007, ustanovljena je savjetodavna grupa međunarodnih finansijskih institucija koja pokriva projekte regionalnog transporta, energetike i zaštite okoliša, općinska i partnerstva između javnog i privatnog sektora, kao i društvena pitanja koja uključuju

zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada.

U novembru 2007, Komisija se sa EIB-om, EBRD-om i Razvojnomo bankom Vijeća Evrope usuglasila o osnivanju Sredstva za infrastrukturne projekte na Zapadnom Balkanu. To sredstvo se pokreće s budžetom od €16 miliona. Ono će pomoći u pripremi investicionih projekata koji će se finansirati iz nepovratnih sredstava i kredita, u oblasti transporta, energetike, zaštite okoliša i socijalne infrastrukture. To Sredstvo će uskoro biti prošireno i obuhvatati druge zainteresirane donatore i dodatne oblike saradnje. Komisija, EIB, EBRD i Razvojna banka Vijeća Evrope obavezali su se na osnivanje do 2010. godine Investicionog okvira za Zapadni Balkan, sa drugim međunarodnim finansijskim institucijama i donatorima, u svrhu daljeg jačanja harmonizacije i saradnje u investicijama namijenjenim društveno-ekonomskom razvoju u regionu.

Mala i srednja preduzeća (MSP)

Evropski fond za jugoistočnu Evropu (EFSE) obezbjeđuje komercijalnim bankama i nebankarskim finansijskim institucijama kreditna sredstva kao podršku razvoju mikropreduzeća i domaćinstava. EFSE je u toku zadnje dvije godine u regionu obezbijedio mikrokredite za preko 65.000 malih preduzeća. Fond je uspio privući i privatni kapital za mikrokreditiranje. Komisija učestvuje u EFSE-u od 2006. Komisija analizira izvodljivost budućih inicijativa za podršku malim preduzećima u regionu.

U okviru *Evropske povelje za mala preduzeća*, koja je produžena do 2009. za Zapadni Balkan, održava se niz aktivnosti u smislu evaluacije politika i regionalnih sastanaka. Zemlje u regionu se sad integriraju u novu *Mrežu preduzeća u Evropi*, mrežu EU sa uslugama podrške za MSP.

Politika zapošljavanja i socijalna pitanja

U zadnje dvije godine je uz podršku Komisije došlo do jednog broja regionalnih inicijativa u oblasti politike zapošljavanja, socijalnih pitanja i društvenog dijaloga. U okviru "Bukureštanskog procesa", nastavili su se pregledi politike zapošljavanja svake zemlje i pokrenut je rad na zdravstvenoj zaštiti i bezbjednosti na radu te na umrežavanju javnih službi za zapošljavanje. Održano je nekoliko regionalnih sastanaka i konferencija o zapošljavanju, socijalnom dijalogu i pitanjima socijalne zaštite. U oktobru 2007. godine, ministri Zapadnog Balkana za zapošljavanje, rad i socijalna pitanja dogovorili su zajedničke prioritete politike ("Budvanski zaključci"). Ministri za socijalna pitanja također su potpisali deklaraciju o koordinaciji socijalne sigurnosti ("Tiranska deklaracija"). Programu za koordinaciju sistema socijalne sigurnosti pruža se pomoć Zajednice. Te aktivnosti će se nastaviti. U junu 2008. bit će održan neformalni sastanak ministara rada i socijalnih pitanja u vezi sa zapošljavanjem omladine.

Energetika

Opskrba energijom od presudne je važnosti za održavanje ekonomskog razvoja u jugoistočnoj Evropi.

Svrha *Sporazuma o energetske zajednici*, koji je stupio na snagu u julu 2006, je da se ustanovi stabilan regulatorni i tržišni okvir koji može privući ulaganja u proizvodnju i prijenos energije te energetske mreže. Jedinstvenom regulatornom oblašću u regionu, usklađenom s zakonodavstvom EU, pomoći će se u prevazilaženju rascjepkanosti tržišta, obezbijediti sigurnost u opskrbi i dati doprinos stanju okoliša. To znači da su ključni dijelovi energetske *acquisa* sad potpuno primjenjivi na Zapadnom Balkanu.

Sve institucije predviđene u tom Sporazumu uspostavljene su i rade. Glavne interesne strane elektroenergetskog i gasnog sektora redovno održavaju sastanke. 2007. godine je održana konferencija o ulaganju u energetske infrastrukture, te je usvojena lista prioriteta projekata u oblasti energetske infrastrukture. Pored toga, potpisan je Memorandum o razumijevanju kojim se bolje obrađuje socijalna dimenzija Energetske zajednice.

U okviru IPA-e je 2007. godine u saradnji s međunarodnim finansijskim institucijama ustanovljeno novo *sredstvo za energetske efikasnost za Zapadni Balkan*. Komisija ima namjeru da to sredstvo proširuje.

Transport

Razvoj pouzdane transportne mreže predstavlja osnovni zahtjev za ekonomski napredak i socijalnu integraciju u regionu, a i za lakši pristup transportnoj mreži i unutrašnjem tržištu EU.

Komisija predlaže pregovore o direktivama za *Sporazum o transportnoj zajednici sa Zapadnim Balkanom*. Svrha je da se radi ka integralnom tržištu za cestovne, željezničke, kopnene vodene puteve i pomorski transport u regionu Zapadnog Balkana. Taj prijedlog slijedi nakon probnih razgovora u oblasti transporta, pokrenutih početkom 2007. sa svim zemljama koje su susjede EU i uspješno zaključenih sa Zapadnim Balkanom.¹⁸

Transportna opservatorija jugoistočne Evrope (SEETO) i Sekretarijat za (2004) Memorandum o razumijevanju za razvoj *Osnovne regionalne transportne mreže u jugoistočnoj Evropi* pripremili su višegodišnje planove u kojima se navode prioriteta za region. Komisija će nastaviti obezbjeđivati finansijsku i tehničku pomoć za dalji rad u toj oblasti.

U junu 2006. potpisan je Sporazum o *Evropskoj zajedničkoj zrakoplovnoj oblasti (ECAA)*. Cilj je da se zemlje Zapadnog Balkana integriraju u unutrašnje zrakoplovno tržište EU. U sklopu ECAA, zemlje Zapadnog Balkana će u potpunosti provesti pravo o zrakoplovstvu EZ, uključujući visoke standarde bezbjednosti i sigurnosti, a njihove avio-linije će imati otvoren pristup proširenom jedinstvenom evropskom tržištu u oblasti zrakoplovstva. Komisija potiče ugovorne strane na brzu ratifikaciju sporazuma, tako da on može što je prije moguće stupiti na snagu. Komisija će obezbjeđivati tehničku pomoć za provedbu tog sporazuma.

¹⁸ Taj prijedlog uključen je u paketu usvojenom paralelno s ovim Saopćenjem

Sprječavanje katastrofa, pripravnost i reakcija na njih

Veliki šumski požari 2007. i učestale poplave u regionu ukazuju na potrebu da zemlje jugoistočne Evrope izgrade svoje kapacitete i da ojačaju regionalnu saradnju u polju civilne zaštite i sprječavanja katastrofa. To obuhvaća razvoj sistema za upravljanje informacijama o katastrofama, pribavljanje opreme i sredstava za komunikaciju u vanrednim situacijama, povećavanje kapaciteta i poboljšavanje međusobne operativnosti službi civilne zaštite, vatrogasnih brigada, hidrološke i meteorološke službe i zdravstvenog sektora. Komisija će za cilj imati blizak angažman zemalja-kandidatkinja i puno povezivanje zemalja-potencijalnih kandidatkinja u aktivnostima Zajednice u polju civilne zaštite.

U toku 2008. godine, Komisija će pokrenuti *Inicijativu za smanjenje rizika od katastrofa* u cilju pripreme regionalne strategije i razvoja kapaciteta zemalja Zapadnog Balkana i Turske u smislu prikupljanja, obrade i razmjene podataka. Program će se provoditi u uskoj saradnji s interesnim stranama u tom polju – Svjetskom bankom, UN-om, RCC-om i Inicijativom za pripravnost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE) – te će nadopunjavati njihove aktivnosti. On će posebno biti usmjeren na sinergiju sa „Inicijativom za ublaženje rizika i adaptaciju u slučaju katastrofa” Svjetske banke/UN-a.

Mehanizam za civilnu zaštitu Zajednice olakšava pripravnost i reakciju na velike vanredne situacije, dok *Finansijski instrument za civilnu zaštitu Zajednice* obezbjeđuje pravnu osnovu za finansiranje svih aktivnosti EU u oblasti civilne zaštite. Od 2007. godine, oba ta instrumenta otvorena su za učešće zemalja-kandidatkinja i omogućavaju saradnju s trećim zemljama, uključujući zemlje-potencijalne kandidatkinje.

Komisija podržava puno i promptno učešće od strane zemalja-kandidatkinja u instrumentima za civilnu zaštitu. Zemlje-učesnice bit će u stanju sudjelovati u aktivnostima Zajednice u polju civilne zaštite, što uključuje pozive na dostavu prijedloga, programe obuke, vježbe simulacije i reakciju u realnom vremenu na zahtjeve za pomoć u formi civilne zaštite putem tog Mehanizma.

Komisija također potiče zemlje-potencijalne kandidatkinje da na prikladan način iskoriste mogućnost saradnje u okviru Mehanizma za civilnu zaštitu Zajednice i Finansijskog instrumenta za civilnu zaštitu. Ta saradnja mogla bi obuhvatati oblasti koje spadaju u opseg oba instrumenta, uključujući smanjenje rizika od katastrofa, njegovo praćenje, sisteme za informiranje i rano obavješćavanje, sredstva za komunikaciju u vanrednim situacijama, povećanje operativnih kapaciteta i unaprjeđivanje međusobne operativnosti službi civilne zaštite. Zemlje-potencijalne kandidatkinje trebale bi se postepeno integrirati u razvoj kapaciteta za brzi razvoj u okviru EU na osnovu modula za civilnu zaštitu. U slučaju katastrofe, te zemlje mogu imati koristi i od pomoći u vidu civilne zaštite država-članica EU koja bi se realizirala putem Mehanizma.

Zemlje-kandidatkinje koje pregovaraju u pristupanju podobne su za pomoć iz Fonda solidarnosti EU. U slučaju katastrofe, sve zemlje Zapadnog Balkana mogu primati pomoć i u okviru Humanitarne pomoći.

Inicijativa za pripravnost i sprječavanje katastrofa za jugoistočnu Evropu (DPPI SEE), pokrenuta u okviru Pakta stabilnosti, razvija institucionalni okvir i intenzivira svoje aktivnosti u oblastima poput reakcije na poplave, seizmičke opasnosti, te istražuje mogućnost stvaranja Zajedničke jedinice za reakciju u vanrednim situacijama te programa za obuku o zbrinjavanju u slučaju katastrofa. U Sofiji će u aprilu Bugarska, kao predsjedavajuća SEECP-a, biti domaćin konferenciji na visokom nivou o pripravnosti za katastrofe i njihovom sprječavanju. Komisija će nastaviti saradnju s DPPI SEE i Vijećem za regionalnu saradnju. Ona će ići na to da osigura punu dosljednost regionalnih inicijativa sa akcijama Zajednice u oblasti civilne zaštite.

Dunav: zaštita okoliša i plovidba

Komisija podržava široku lepezu inicijativa i organizacija koje za cilj imaju zaštitu okoliša, bolje iskorištavanje transportnih kapaciteta kopnenih vodenih puteva i visok nivo prevencije katastrofa za Dunav. Posebno se poduzima akcija pod pokroviteljstvom Međunarodne komisije za zaštitu rijeke Dunav (ICPDR): nedavnom zajedničkom izjavom o plovidbi i okolišnoj održivosti za Dunav dat će se djelotvoran doprinos razvoju integralnog pristupa svakom konkretnom projektu. Komisija vodi pregovore za pristupanje Zajednice Komisiji za Dunav, koja regulira plovidbu na toj rijeci.

8. Finansijska podrška Zajednice i koordinacija donatora

Od 2007. godine, EU Zapadnom Balkanu obezbjeđuje *finansijsku podršku* putem novog Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA).¹⁹

IPA racionalizira svu pretpristupnu pomoć u jedinstven okvir. On je više usmjeren na samostalnu provedbu od strane zemalja-korisnica, na podršku prekograničnoj saradnji, te na "učenje kroz rad". Njime se zemlje-kandidatkinje pripremaju za provedbu sredstava za regionalni, društveni i ruralni razvoj i koheziju po pristupanju.

Zapadni Balkan će u periodu 2007-2011. u okviru IPA-e dobiti nekih €4 milijardi. To je jednako iznosu od €30 po glavi stanovnika godišnje, što je daleko najveći iznos koji je EK obezbijedila za neki region u svijetu.

Poseban naglasak će se staviti na izgradnju države, vladavinu prava, pomirenje, upravnu i pravosudnu reformu, borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, te ekonomske reforme, oblasti za koje je Vijeće naglasilo da bi na njima trebalo raditi u ranijoj fazi procesa pristupanja.

Evropska investiciona banka će povećati svoje kreditiranje u regionu (sa ukupno €1,9 milijardi u periodu 2005-2007. na kako se procjenjuje iznos od €2,8 milijardi za period 2008-2010). Tu je uključeno kreditiranje pokriveno garancijom iz budžeta Zajednice i kreditiranje na vlastiti rizik EIB-a. EIB-ove aktivnosti kreditiranja na Zapadnom Balkanu primarno su usmjerene na projekte u oblastima transporta, energetike, malih i srednjih preduzeća, okoliša, općinske infrastrukture, obrazovanja i zdravstva.

¹⁹ IPA obuhvata sve zemlje-kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje, to jest zapadni Balkan i Tursku.

Veliki napor se vrši u cilju pružanja podrške Kosovu. Planira se preko €1 milijardi eura iz različitih finansijskih instrumenata EU u svrhu pomoći razvoju Kosova i za finansiranje međunarodnog prisustva u periodu 2007-2010.

Koordinacija između Komisije i drugih donatora od presudne je važnosti za osiguranje komplementarnosti, koherentnosti, djelotvornosti i efikasnosti pomoći. Komisija udvostručuje svoje napore u toj oblasti, uključujući EIB, EBRD, ostale međunarodne finansijske institucije i bilateralne donatore. Time se želi ostvariti maksimalna moguća količina podrške, okupljanjem nepovratnih sredstava i kredita radi usmjeravanja na glavne potrebe u smislu modernizacije i razvoja regiona.

2006. godine, Komisija je potpisala Memorandum o razumijevanju s nekoliko međunarodnih finansijskih institucija²⁰ o koordinaciji i saradnji u podršci zemljama-kandidatkinjama i potencijalnim kandidatkinjama. Na lokalnom nivou, u zemljama-korisnicama je sa ambasadama država-članica, lokalnim uredima međunarodnih finansijskih institucija i donatorima u zemljama korisnicama van EU. Ta koordinacija će se nastaviti i intenzivirati.

I dalje će se osiguravati rani angažman i konsultacije s korisnicima tokom cijelog programskog ciklusa i na lokalnom nivou i putem organizacije redovnih regionalnih sastanaka.

U decembru 2007, Komisija se susrela sa svim bilateralnim donatorima koji imaju velike programe na Zapadnom Balkanu, a i sa predstavnicima međunarodnih finansijskih institucija. Time je zasnovan okvir za užu saradnju u pružanju pomoći regionu. U junu 2008, Komisija će organizirati naknadni sastanak na visokom nivou. Cilj je koordinirati provedbu pomoći od svih ključnih aktera u regionu, i po zemljama i po sektorima.

Komisija priprema *donatorsku konferenciju za Kosovo*, s ciljem osiguravanja finansijske pomoći Kosovu uz pomoć koje bi ono moglo provesti svoj status i promovirati društveno-ekonomski razvoj svih zajednica. Poziv za davanje doprinosa bit će upućen državama-članicama EU i drugim međunarodnim donatorima.

III. ZAKLJUČCI

Vijeće i Parlament se pozivaju da prime k znanju sljedeće zaključke.

- Budućnost Zapadnog Balkana leži u EU. EU naglašava važnost mira, stabilnosti i sigurnosti u ovom dijelu Evrope i pozdravlja sve napore zemalja Zapadnog Balkana na približavanju EU uz ispunjavanje neophodnih uslova. Zapadni Balkan ima potencijal ubrzavanja svog kursa ka konačnom članstvu u EU, pod uslovom da bude ostvarivao put reforme i pomirenja, te ispunjavao neophodne uslove. EU će mu pomagati u tom nastojanju.
- Tekuća godina je presudna za Zapadni Balkan. U konačnici, upravo su demokratski

²⁰ EIB, EBRD, IBRD i IFC, Nordijska investiciona banka, Nordijska finansijska korporacija za okoliš, Razvojna banka Vijeća Evrope i Crnomorska trgovinska i razvojna banka.

izabrani lideri u regionu ti koji će odlučivati o tome da li će se njihove zemlje odlučno kretati ka stabilnosti i evropskoj budućnosti.

- Sa Hrvatskom se ove godine može ostvariti značajan napredak, i ona bi mogla biti presudna za pregovore o pristupanju Hrvatske, pod uslovom da za zemlja ostvari značajan napredak u jednom broju ključnih reformskih oblasti te da ispuni data mjerila. Hrvatska treba bez odlaganja raditi na rješavanju pitanja Ekološke i ribolovne zaštićene zone, u skladu sa zaključcima Vijeća.
- Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija treba ostvariti ključne prioritete koji su postavljeni kao data mjerila, u cilju demonstriranja svoje spremnosti na poduzimanje pregovora o pristupanju. Komisija smatra da se, uz dovoljnu političku odlučnost i kontinuirane napore, u 2008. može ostvariti neophodni napredak. Svaka eventualna preporuka od Komisije bit će zasnovana na njenom jesenskom izvještaju o napretku.
- Dalji napredak Albanije ka EU zavisi posebno od zadovoljavajuće provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, osiguravanja da budući izbori budu u skladu s međunarodnim standardima i jačanja vladavine prava, posebno borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala.
- Dalji napredak Crne Gore ka EU zavisi od jačanja vladavine prava, posebno borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, jačanja upravnih kapaciteta i širenja konsenzusa u izgradnji države. Od presudne je važnosti zadovoljavajuća provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.
- Čim Bosna i Hercegovina ispuni preostale uslove, može se potpisati Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Komisija smatra da se uz neophodnu političku volju i konsenzus to može ostvariti uskoro.
- Srbija ima presudnu ulogu u osiguranju stabilnosti, dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu. Komisija podsjeća na zaključke Evropskog vijeća iz decembra 2007. o tome da se napredak na putu ka EU, uključujući i status kandidata, može ubrzati. Ona Srbiju poziva da reafirmira svoje opredjeljenje ka budućnosti u okviru Evropske unije.
- EU ostaje opredijeljena ka podršci političkom i ekonomskom razvoju Kosova. Kosovo, kao i ostatak Zapadnog Balkana, ima jasnu i konkretnu perspektivu u EU. U tom cilju, Komisija će upotrijebiti raspoložive instrumente, posebno u cilju promoviranja demokratskih reformi, dobrosusjedskih odnosa i ekonomskog napretka.
- Osnovna pitanja izgradnje države, dobrog upravljanja, upravne i pravosudne reforme, vladavine zakona uključujući borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, pomirenje, društveno-ekonomski razvoj i razvoj civilnog društva, predstavljaju ključne reformske prioritete za Zapadni Balkan. Puna saradnja s Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (ICTY) i dalje za dotične zemlje predstavlja uslov na putu ka EU.

- Komisija otpočinje dijalog sa svim dotičnim zemljama u regionu u cilju što brže uspostave mapa puta o uslovima za ukidanje zahtjeva za vize. Napredak u tom procesu pratit će Vijeće i Komisija.
- Komisija će dodatno povećati broj stipendija koje se studentima sa Zapadnog Balkana daju za studij u EU.
- Bit će pojačani naponi na osiguranju pune saradnje zemalja Zapadnog Balkana u programima i agencijama Zajednice.
- Značajno će se povećati podrška Komisije razvoju civilnog društva i dijalogu u njegovom okviru. U tom cilju se osniva novo finansijsko sredstvo za pomoć.
- Komisija podržava Regionalnu školu za javnu upravu (ReSPA), koja će se otvoriti u Danilovgradu, Crna Gora, početkom 2009. godine, te njen razvoj u potpuno operativnu školu.
- Pojačat će se koordinacija s međunarodnim finansijskim institucijama, posebno s EIB-om i EBRD-om, te s bilateralnim donatorima, u cilju mobilizacije nepovratnih sredstava i kredita za modernizaciju i razvoj. Komisija, EIB, EBRD i Razvojna banka Vijeća Evrope obavezali su se na osnivanje do 2010. godine Investicionog okvira za Zapadni Balkan, zajedno s drugim međunarodnim finansijskim institucijama i donatorima. Komisija, s jednim brojem međunarodnih finansijskih institucija i bilateralnih donatora, pokreće Inicijativu za infrastrukturu na Zapadnom Balkanu. Komisija analizira izvodljivost daljih inicijativa kojima bi se intenzivirala realizacija akcija za podršku strateškim ciljevima EU u tom regionu.
- Komisija predlaže novu inicijativu za smanjenje rizika od katastrofa. Time će se zemljama u regionu pomoći u razvoju njihovih kapaciteta u toj oblasti. Komisija će također ići na to da poveže zemlje Zapadnog Balkana u mehanizam i instrument Zajednice u oblasti civilne zaštite.
- Intenzivirat će se parlamentarna saradnja među zemljama Zapadnog Balkana, kao i saradnja između Evropskog parlamenta i nacionalnih parlamenata. Cilj je izvršiti prijenos najboljih praksi i poticati pomirenje.
- Dalji razvoj regionalne saradnje predstavlja sastavni dio evropskog dnevnog reda za Zapadni Balkan. Nedavna tranzicija Pakta stabilnosti u Vijeće za regionalnu saradnju (RCC) predstavlja veliki pozitivan korak. Komisija podržava RCC i druge okvire saradnje, uključujući CEFTA-u, Sporazum o energetske zajednici i Sporazum o zajedničkoj evropskoj zrakoplovnoj oblasti. Ona također predlaže da se obave pregovori o uspostavi Sporazuma o transportnoj zajednici Zapadnog Balkana.
- Regionalna saradnja donosi konkretne pogodnosti narodima Zapadnog Balkana i pomaže im u približavanju EU. Za nju je potrebna kontinuirana podrška iz EU, a bit će i detaljno praćena od strane Komisije.